

Program för kultur

Dokumenttyp Program	Dokument-ID Dnr KS 2017/476	Datum för beslut 2017-10-30	Version 1.0
Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Dokumentansvarig Kommunlednings- förvaltningen	Ansvarig för uppföljning Kulturutvecklaren	Reviderad
Dokumentet gäller Tills vidare			

Innehållsförteckning

1	Inledning/nuläge	3
1.1	Definition.....	3
2	Kultur – nationellt, regionalt och lokalt	3
2.1	Nationellt.....	3
2.2	Regionalt.....	4
2.3	Kramfors kommun	4
3	Ansvar och resurser för kulturutveckling	5
4	Program för kultur	5
4.1	En attraktiv kommun med höga kvalitetskrav på livsmiljön	5
4.2	Ett brett och generationsöverskridande kulturutbud.....	6
4.3	Kreativt och nytänkande samhällsklimat	7
5	Samverkande dokument och parter	8
6	Uppföljning.....	8
7	Begreppsdefinitioner	9

1 Inledning/nuläge

Att främja kultur, är att främja det utforskande, det kreativa, det stormande och eftertänksamma, det demokratiska och ifrågasättande. Att få skapa och ta del av konstens alla uttrycksformer berikar och öppnar upp, såväl människor som samhällen. Samhällen som också värnar och levandegör sitt kulturarv och sina kulturmiljöer, är samhällen med klangbotten och rymd.

Kramfors kommun vill se kulturen som en grundpelare i det framtida samhällsbygget och som en resurs i utvecklingen. Ett viktigt steg i detta arbete var att en politisk viljeinriktning antogs 2016, som identifierade tre prioriterade områden: kultur, jämställdhet och hållbarhet. Sedan dess har verksamheten i Kramfors kommunorganisation inventerats och analyserats ur dessa tre perspektiv. Undersökningen av kommunorganisationen och kommunen ger en lägesbild som befäster vikten av att kultursatsningen prioriteras.

Viljeinriktningen pekar ut inriktningsmål som ska visa när kommunen är på rätt väg. Många aktiviteter som redan görs och planeras för, kan bidra till att vi rör oss i önskad riktning. I andra fall behöver vi tänka i både nya och nygamla banor.

Syftet med ett program för kultur, är att beskriva hur vi ska arbeta för att nå visionen om en kreativ, mångkulturell och nytänkande kommun, samt att öka förståelsen för varför just kultur är centralt för det moderna samhällsbygget.

1.1 Definition

Kultur kommer från latinets cultura, som betyder ”odling”, ”bearbetning” och ”bildning”. Begreppet avser i vid bemärkelse all mänsklig aktivitet. Viljeinriktningen har avgränsat den breda definitionen till två betydelser: andlig (konstnärlig) odling och socialt överförda levnadsmönster.

Det kan vara svårt att diskutera kultur, om vi med kultur menar helt olika saker. En mångtydig definition öppnar samtidigt för fritt tänkande kring vad som kan ingå i begreppet kultur. Med utgångspunkt i landstingets och regeringens kulturpolitik, utgår vi dock från att begreppet kultur omfattar kulturarvet och kulturmiljöerna, teater, dans, musik, museum, bibliotek och litteratur, konst, arkitektur, formgivning och design, arkiv, film och hemslöjd.

2 Kultur – nationellt, regionalt och lokalt

2.1 Nationellt

Kulturpolitiken styrs på nationell nivå av regering och riksdag med Kulturdepartementet i spetsen. Enligt regeringen är de kulturpolitiska målen:

att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i

kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

Kulturpolitiken ska arbeta för att uppnå målen genom att:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Riksdagen har även specificerat mål som rör statens arbete med litteratur och läsfrämjande, arkitektur, formgivning och design, arkiv samt kulturmiljö. Dessa mål kan inspirera det framtida arbetet i Kramfors kommun inom respektive område.

2.2 Regionalt

På regional nivå är landstinget och länsstyrelsen de främsta aktörerna. Framförallt landstinget har ett stort ansvar när det gäller att främja kultur, konst, kulturarv, biblioteksverksamhet, folkbildning och föreningsliv. I gällande Landstingsplan konstateras att:

Möjligheten att ta del av och aktivt delta i ett rikt kulturutbud är viktigt för individens välfärd och välbefinnande. Kultur är värdeskapande, hälsofrämjande och rehabiliterande. Den har betydelse för den regionala tillväxten.

Länsstyrelsen ska enligt länsstyrelseinstruktionen arbeta med länets kulturmiljöer. Den är tillsynsmyndighet över länets fornlämningar och beslutar vilka byggnader eller miljöer som ska skyddas som byggnadsminnen. Länsstyrelsen förvaltar två kulturresevat i länet, varav ett i Kramfors: Mariebergs sågverkssamhälle. Länsstyrelsen kan även ge bidrag till vård av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer.

2.3 Kramfors kommun

Kulturarbetet i Kramfors kommunorganisation är i mångt och mycket publikt med starkt medborgarfokus. Det sker framförallt i kulturskolans och kulturenhetens regi på våra olika scener och muséer, i konsthallen, på biblioteken, men även på särskilda boenden, i daglig verksamhet och inom äldreården. Som synsätt och prioriterat område, ska det kulturella perspektivet genomsyra all kommunal verksamhet. Det ska finnas med i resonemang kring allt från gator och fastigheter, till folkhälsa, näringsliv och fysisk planering.

3 Ansvar och resurser för kulturutveckling

Programmen för kultur, jämställdhet och hållbarhet är styrande dokument för kommunens alla verksamheter och bolag. Det innebär att kommunens verksamheter ska utgå från programmen vid verksamhetsplanering och i budgetarbete. Att avsätta resurser för kultur ska ses som en strategisk investering, som påverkar hela samhällsekonomin.

Kulturutvecklarens uppdrag är att stötta förvaltningarna och vägleda arbetet i programmets riktning. Kulturutvecklaren kan ta initiativ till aktiviteter, men det är nämnderna som beslutar vilka aktiviteter som ska genomföras. Att resurser avsätts för de aktiviteter och insatser som så kräver är kommunfullmäktiges och nämndernas ansvar. Likaledes åvilar det varje förvaltning att genomföra insatserna, och därigenom förverkliga programmets innehåll. Aktiviteter inom kultur, jämställdhet och hållbarhet ska listas i förvaltningarnas verksamhetsplaner.

4 Program för kultur

4.1 En attraktiv kommun med höga kvalitetskrav på livsmiljön

Områdesbeskrivning

Den fysiska miljön är avgörande för en plats attraktivitet. Vi trivs i intressanta, levande och vackra miljöer. Men även platsens identitet spelar in, alltså kombinationen av platsens natur, kultur och historia, traditioner och värderingar. Ett levande kulturarv ger kommunen djup och förankring. Landskapet i vår kommun är så enastående att det utsetts till världsarv, och det är vi stolta över. För att bli en attraktivare plats att besöka, flytta till eller bo kvar på, är även estetiken, arkitekturen och stoltheten över kulturarvet viktiga faktorer. I det arbetet är ett normkritiskt perspektiv centralt. Vi behöver reflektera över vems historia vi berättar, och för vilka vi skapar vårt gemensamma rum.

Färdriktning

- **Strategi: Estetik i samhällsplanering**

Offentlig konst bidrar till att skapa ett dynamiskt, gemensamt rum. Konst som når alla är demokratisk och bidrar till bildningen. För att inspirera till kreativitet och synliggöra kulturhistorien för våra barn, kan vi i utformningen av lekplatser, parker och det offentliga rummet fokusera på skapande och kulturarv. Vi kan involvera såväl konstnärer som barn och unga själva. När vi bygger, river och på olika sätt förändrar i det offentliga rummet, är det av yttersta vikt att estetiska värden och kulturvärden tas i beaktande. Genom att anlita exempelvis konstnärer, formgivare och arkitekter bidrar vi även till att öka arbetsmarknaden för de kulturella och kreativa näringarna i regionen.

- **Strategi: Ett levande och tillgängligt kulturarv**

Kulturarvet och kulturmiljöerna är det som ger vår centralort och våra bygder karaktär, det som samtidigt utmärker oss från och förenar oss med andra platser. Det gäller såväl sågverksindustrin och bruksmiljöerna som fiskelägena och odlingslandskapet. Kulturarvet är en resurs för ökad inflyttning och besöksnäring, men det är först när kulturarvet levandegörs som det får sitt fulla värde och berättigande.

- **Strategi: Besöksnäring för den nyfikna kulturälskaren**

Många föreningar och företag bidrar till att levande- och tillgängliggöra kommunens kulturarv, kulturmiljöer och den konst och musik som skapas idag. Kommunen ska vara behjälplig när det gäller tillstånd och rådgivning för finansiering och annat. Vi ska aktivt arbeta med frågor om infrastruktur för, marknadsföring av och satsningar på kulturen i det regionala besöksnäringssamarbetet.

Vi vill fortsätta samhällsbygget och det ska präglas av höga ambitioner och kvalitetskrav när det gäller bildning, konst och estetik. Ambitioner som ska forma en kreativ, mångkulturell och modern framtid.

4.2 Ett brett och generationsöverskridande kulturutbud

Områdesbeskrivning

Att känna framtidstro handlar delvis om att se och uppleva utveckling och framsteg på hemorten. Det handlar också om en känsla av att allt, eller mycket, är möjligt! Tröskeln ska vara låg för den som själv vill skapa, arrangera kulturevenemang, bygga upp mötesplatser och ordna kulturella fritidsaktiviteter. Vi ska värna såväl den professionella konsten som den folkliga amatörkulturen och dynamiken mellan de två.

Färdriktning

- **Strategi: Kultur för och av unga**

Kramfors kommun ska vara en attraktiv bostadsort för unga, med goda möjligheter till ett rikt fritidsliv. Vi bör vara särskilt lyhörda för ungas behov och intressen, och aktivt arbeta för att deras åsikter och uppfattningar ges utrymme. Vi ska stötta och uppmuntra till kulturevenemang och aktiviteter för barn och unga. I synnerhet de aktiviteter som stimulerar eget skapande, väcker nyfikenhet och utmanar normer. Skolans roll är central, eftersom skolan är den främsta förmedlaren av kultur till barn och unga. Att kulturen ges utrymme, och att de estetiska ämnena värnas och förstärks är viktiga insatser.

- **Strategi: Mötesplatser för skapande**

Vi ska se och synliggöra konstnärer, musiker och andra kulturutövare i deras skapande. Vi har också ett ansvar att stimulera konstformerna, i

synnerhet när kommersiella intressen eller aktörerna själva inte kan. Vi bör tillgodose att det finns offentliga arenor, scener och lokaler. Vi ska ha modet att satsa på evenemang och aktiviteter som är nytänkande och banbrytande.

Kramfors kommun ska vara en fantastisk plats att bo på och verka i som kulturarbetare, oavsett om det är ens fritidssyssla eller profession. Konstnärer och övriga kulturarbetare har liksom andra företagare mycket att vinna på att nätverka och utbyta erfarenheter med andra inom samma verksamhetsområde. Kommunen ska främja både nätverkandet och skapandet av intressanta mötesplatser.

Vi ska stimulera kreativitet och nytänkande. Vi vill också arbeta aktivt för ett brett och generationsöverskridande kulturutbud som tillvaratar Höga Kustens och Ådalens kulturvärden och bidrar till att ge kommunen ökad attraktivitet.

4.3 Kreativt och nytänkande samhällsklimat

Områdesbeskrivning

För att nå målet om ett kreativt och nytänkande samhällsklimat, behöver vi insikt om vilka delar som ingår i ett sådant samhällsprojekt. Vi behöver både tänka på grundläggande och högre utbildning, på företagande och skapande verksamhet. Kulturen är naturligtvis viktig för oss som bor här, men också för kommunens arbetsgivare: såväl näringslivet som den offentliga sektorn och civilsamhället. Kulturen är i sig utforskande och bidrar på så sätt till kreativitet och innovation. Att ta del av kultur hjälper såväl individer som företag att växa i det inre. Kulturutbudet bidrar till kommunens attraktionskraft, vilket påverkar kompetensförsörjningen och utvecklingen framåt.

Färdriktning

- **Strategi: Kulturella och kreativa näringar i fokus**

Kramfors kulturella och kreativa näringar hade för några år sedan störst omsättning per capita i länet. På länsnivå är det en av de näringar som marscherar snabbast framåt, och har till och med kallats för framtidens basindustri i Sverige. Kreativa platser är attraktiva platser, och en stark sektor inom KKN kan ha positiv effekt på samhällsekonomin. Kommunen behöver stötta och synliggöra våra kulturella och kreativa företag och om möjligt förbättra infrastrukturen för dessa.

- **Strategi: Främja bildning och utbildning**

För att följa den röda tråden, ska vi erbjuda högkvalitativa och erkända utbildningar i den kulturella sektorn. Det är ett viktigt steg i riktningen

mot att kraftfullare etablera oss som konstnärskommun. Positiva effekter av utbildning på orten, är ökad inflyttning och genomströmning av kulturarbetare. Kommunen ska även stimulera till kontakter med högskolor och universitet. Det ska vara gynnsamt och välkomnande att som student eller forskare studera vår kommun ur olika perspektiv.

Det finns även ett behov av att arbeta med vuxenvärldens förväntningar på barn och unga och hur vi hjälper dem ut i samhället Dagens Kramfors och Sverige ser annorlunda ut än när föräldragenerationen gick i skolan. Tillsammans behöver vi bidra till barnens framtidstro och optimism och rusta dem för livet efter skolan. I det sammanhanget är synen på bildning avgörande. Bildning öppnar upp människan och samhället, skapar nya tankar och idéer.

- **Strategi: Synliggöra kulturella Kramfors**

Kommunen ska som arbetsgivare signalera till sina anställda att bildning, utbildning och kultur är viktigt. Anställda bör uppmuntras att ta del av den kultur som erbjuds i kommunen, men också stimuleras till eget skapande. Utåt ska vi i bild och text kommunicera att kultur är ett prioriterat område, för att stärka profileringen som kulturkommun. Att lyfta allt positivt som händer i kommunen, och att finnas på rätt arenor och synas i rätt sammanhang, är ett sätt att öka stoltheten och framtidstron hos oss som bor här.

5 Samverkande dokument och parter

Kramfors kommun. (2016). *Biblioteksplan Kramfors kommun 2016-19*

Kramfors kommun. (2012). *Kultur- och fritidsprogram*

Kramfors kommun. (2015). *Plan för Kramfors kommuns Kulturskola*

Kramfors kommun. (2016). *Program med viljeinriktning för perioden 2016-19*

Kramfors kommun. (2016). *Vision 2031*

Landstinget Västernorrland. (2016). *Kulturplan för Västernorrland 2016-18*

Landstinget Västernorrland & Länsstyrelsen Västernorrland. (2017)

Strategiskt kulturarvsprogram för Västernorrland 2017–2020

6 Uppföljning

Tillsammans med förvaltningarna utvärderar kulturutvecklaren årligen kulturaktiviteterna i respektive verksamhetsplan. I årsredovisningen författar kulturutvecklaren ett avsnitt som redogör för kulturinsatserna under året som gått. Utvärderingen är viktig både för att få en helhetsbild av kulturarbetet i kommunorganisationen, och för arbetet med kommande års verksamhetsplaner.

Vart fjärde år görs ett bokslut inom vart av de tre prioriterade områdena som en del i arbetet med att revidera programmet inför nästkommande mandatperiod.

7 Begreppsdefinitioner

Kulturarv

Med kulturarv menas alla materiella och immateriella uttryck för mänsklig påverkan. Kulturarvet är de spår vi lämnar efter oss i form av lämningar, föremål, verksamheter, traditioner, namnskick, kunskaper och mycket annat. Begreppet kulturarv kan användas för specifika skeenden i samhällsutvecklingen. I Kramfors fall talar vi exempel ofta om det industriella kulturarvet. Kulturarvet har inga definierade gränser i tiden utan utgörs av såväl dåtid som nutid och framtid. Det är heller inte statiskt, utan omtolkas och omformuleras ständigt.

Kulturmiljö

Kulturmiljön är en del av kulturarvet: den av människor påverkade och skapade miljön. Det kan vara allt från specifika föremål, byggnader och lämningar, till landskap.